

Karakterudvikling i familien

"I respekt for Kristus skal I underordne jer hinanden ... Børn, I skal rette jer efter jeres forældre. Det er det rigtige at gøre ..."
(Ef 5,21; 6,1 Bibelen 2020).

Hovedtanke

Børns egen relation til Kristus begynder med kærlige voksne, der er åbne for Gud og børnene.

Introduktion

Et barns fødsel er for forældre et helt særligt og emotionelt øjeblik. Dermed begynder for barnet ikke blot det "iltrige" liv, men også en livs-lang læring og udvikling af dets karakter. For at denne udvikling – fysisk, socialt, intellektuelt, følelsesmæssigt og åndeligt – kan hvile på et godt grundlag, kan mødre og fædre i Bibelen finde vigtige basale vejledninger, som kan støtte dem i varetagelsen af deres forældreansvar.

Når målet for børnenes karakterudvikling er, at de skal være lykkelige, komme godt til rette i livet, kunne sørge for sig selv, have selvsikkerhed og mod til at tage udfordringer op osv., så har de brug for at udvikle en hel række kompetencer. Nogle af de vigtigste evner er nysgerrighed og lærevillighed hele livet igennem og at pleje en levende relation til deres skaber. Guds og også den gode karakterudviklings mål med os mennesker var og er, at jeg handler indsigtfuldt, ikke som reaktion på et ydre pres, men fordi jeg ved, at jeg er elsket.

I hovedparten af menneskehedens historie fandt karakterudvikling overvejende sted i hjemmet, især i de første leveår. Hvad siger Bibelen om karakterudvikling i familien? Hvilke principper kan vi udlede af det for os personligt uafhængig af den familiære situation?

Hvis man i Skriften leder efter perfekte forældre, bliver man skuffet. Efter syndefaldet fejler alle mennesker inklusive kristne forældre. Og dog findes i Skriften værdifuld vejledning til karakterudvikling i familien.

Denne uges studie henvender sig specielt til forældre og familier. Fordi også menigheden kan ses som en stor familie, gælder de følgende bemærkninger også dem, der i øjeblikket ikke lever i en familie.

Den første familie

1 Mos 1,27-31;
2,8.15-25; 4,1-7

Hvilken "vejledning" syntes Gud var vigtig for Adam og Eva?

Baggrund

Den måde, som Gud mødte Adam og Eva på i begyndelsen af menneskeheds historie, lader os ane, hvilke principper for karakterudvikling inden for familien, der lå ham på sinde: tid til samvær, iagttagelser, undervisning og samtaler præget af kærlighed samt passende reaktion ved forseelser og synd efter faldet.

Til fordybelse

"Den bærende søjle for det guddommelige koncept for karakterudvikling var fra første færd familien. Adam betegnes som 'en søn af Gud', som er et udtryk for, at de første mennesker var børn af den guddommelige familie. Alt, hvad de skulle vide, lærte de af Gud, deres far, for han var deres vejleder" (EnA 29). Vi ved ikke, hvad de alt sammen blev vejledt om, dog kan vi gå ud fra, at det også havde med skabelsens underer at gøre.

I 1 Mos 4 bringer Kain og Abel deres offer til Gud. Deres forældre havde helt sikkert fortalt om ofrene og forklaret deres betydning for dem. Dog som historien viser, fører en god vejledning ikke altid til det resultat, man håbede på.

Til anvendelse

Kristen karakterudvikling og dannelse har til opgave i familier og menigheder at vejlede i tilbedelse, fællesskab, mission, lære og tjeneste. I familien præsenteres Jesus for børnene som deres frelser og ven. Bibelen værdsættes som Guds Ord, og der leves i en sund relation til vores himmelske far.

Til eftertanke

"Der findes ingen anden fornuftig opdragelse end den at være et forbillede. Om ikke andet – et afskrækkende" (Albert Einstein).

Jesus og hans forældre

Luk 1,26-38;
2,22.41-51
Matt 1,18-25

"Hvilket indblik gives i Maria og Josefs liv?"

Baggrund

Evangelierne fortæller os ikke meget om Jesu barndom. Hans forældre var unægteligt trofaste jøder, der gjorde sig umage for at adlyde Guds bud. Da Gud talte til dem, gjorde de, hvad der blev sagt. Hvad der fortælles om dem, kan hjælpe os med bedre at forstå deres måde at behandle Jesus på.

Til fordybelse

Maria underviste sin søn i hjemmet, og *Josef* gjorde det samme på sit værksted. Da Jesus som lærer i sin offentlige fremtræden ofte gik ud fra naturen (liljer, får, spurve osv.), må han som barn have været meget fortrolig med den.

"Barnet Jesus fik ikke sin undervisning i synagogens skoler. Hans moder var hans første menneskelige lærer. Fra hendes mund og fra profeternes skrifter lærte han om, hvad der hørte Himmelen til. De samme ord, som han selv havde talt til Moses for Israel, lærte han nu på sin moders knæ. Da han gik fra barndom til ungdom, søgte han ikke til rabbinernes skoler. Han behøvede ikke den undervisning, man kunne få fra sådanne kilder; for Gud selv var hans læremester" (Ellen White, *Jesu liv*, DB 2013, s. 50).

Til eftertanke

"Hvorfor ledte I efter mig?" spørger Jesus sine forældre. "I burde have vidst, at jeg er i min faders hus" (Luk 2,49 ifølge Neues Leben Bibel). Hvordan kan jeg vise børn et godt forhold til vores himmelske far?

Relationsforstærkere

Ordsp 15,1-2; 18,15
Ef 4,15

Hvad kan hjælpe med til at opbygge gode familierelationer?

Baggrund

Der skal god kommunikation til for at gøre det, der skal læres, forståeligt. Læreren er den, der formidler eleverne viden og kundskab med mere. Men det kommer ikke kun an på at kommunikere verbalt (med ord). Afgørende for hele læreprocessen er en konstant udvikling af et godt forhold mellem underviseren og den lærende, fordi undervisning også finder sted på det emotionelle og personlige plan. Når det gælder familien, er det særlig vigtigt.

Til fordybelse

Relationer opstår og udvikler sig gennem kommunikation (verbal og nonverbal, bl.a. gennem gestik, mimik og tonefald). Når kristne ikke kommunikerer med Gud, for eksempel gennem "stilletid" med Gud (bibellæsning og bøn), stagnerer forholdet til ham. Peter opmuntrer de troende til at vokse i nåde og erkendelse af Jesus Kristus (2 Pet 3,18).

Til anvendelse

Familier har også brug for relationsforstærkere for at uddybe fællesskabet og støtte hinanden gensidigt, så alle kan udvikle sig og modnes som personlighed. Regelmæssige fælles måltider er et godt instrument. Forskningsresultater påpeger blandt andet følgende fordele:

Familier, der spiser sammen og anvender deres fælles tid til kommunikation, reducerer misbrugsadfærd (fx stofmisbrug) hos deres børn og hjælper dem til at forbedre deres resultater i skolen. De fremmer glade og afbalancerede børn (ministrymagazine.org/archive/2011/06/the-family-that-eats-together).

Til eftertanke

Hvilke relationsforstærkere anvender jeg i min familie og/eller menighed? Hvilke kan jeg bruge mere intensivt?

Forældreansvar

Ef 5,21; 6,1-4
Fil 4,8

Hvilket ansvar bærer forældrene?

Til fordybelse

Paulus opsætter et mål for børns karakterudvikling. Inden han gør fædre og mødre opmærksom på et vigtigt udviklingsaspekt, gør han det klart, at alt begynder med forældrenes gensidige underordning: "I respekt for Kristus skal I underordne jer hinanden" (Ef 5,21 Bibelen 2020). Her drejer det sig ikke (længere) om magt, men om hjælp og hengivelse, ligesom Kristus viste med sit liv (Ef 5,25b.32). Det forandrer synsvinklen og handlemåden.

At opdrage (praktisere karakterudvikling) betyder konstant læring. Derfor drejer det sig ikke først og fremmest om straf ved forseelser, men om at vejlede barnet til at slå ind på en bedre vej af egen overbevisning. Vold i familien er totalt uacceptabelt! Den beviser kun, at den stærkeste har magten over den anden. Den forhærder hjertet, og forandrer det ikke til det gode. Derfor giver Paulus det råd: "I fædre, vær ikke uretfærdige mod jeres børn. Vejled dem hellere med disciplin og vis dem den rigtige vej, så det svarer til Kristi gerning" (Ef 6,4 ifølge Neues Leben Bibel).

Til anvendelse

Kristne forældre og pædagoger er ansvarlige for at vise en adfærd, der svarer til Bibelens vejledning. Det ægteskabelige forhold sammenlignes med Kristi relation til sin menighed. Når forældre undlader at give deres børn en passende vejledning, eller når de herser autoritært med dem, viser de deres børn og verden et falsk billede af Gud. Gud ønsker, at kristne forældre og pædagoger ledsager børnene med kærlighed og motiverer dem til at elske Gud af hele deres hjerte gennem deres eget eksempel og deres undervisning (5 Mos 6,7).

Til eftertanke

"Man kan holde bedre prædikener med sit liv end med sine læber" (Oliver Goldsmith).

Mod glemsomhed

5 Mos 6

**Hvilke principielle råd får forældrene af Moses?
I hvor høj grad er de stadig aktuelle i dag?**

Baggrund

Moses' tid som leder af folket er ved at være forbi. Inden sin død taler han endnu engang til folket og minder om de underfulde veje, som Jahve havde ledt dem. Ved begyndelsen af en ny epoke i folket Israels historie formaner han dem flere gange til ikke at glemme, hvad Gud har gjort for dem. Endnu engang udtrykker han Guds kærlighed til sit folk med det mål, at det husker det vigtigste grundlag for deres eksistens: Guds kærlighed har udfriet Israel, og kun tilliden til ham og hans ord fører folket på sikker vej. Moses er bekymret for, om folket skulle glemme dette. Der findes kun et middel mod glemsomhed, nemlig altid at beholde Guds ord i sit hjerte, at tale om det og overlevere det på forståelig måde til næste generation.

Til fordybelse

Forældre er de første til at videregive de bibelske værdier og den bibelske lære til deres børn. Derfor gælder det om at planlægge dagen, så det bliver muligt at finde nok tid til det. "I reglen er moderen barnets første vejleder. I årene, hvor barnet er mest modtagelig og udvikler sig hurtigst, ligger karakterudviklingen overvejende i hendes hænder" (EnA 275)

Til anvendelse

Nu til dags er begge forældre ofte på arbejde. Det er dog positivt, at fædre også har adgang til barselsorlov og omsorgsdage, og således kan tilbringe kvalitetstid med deres børn i småbarnsalderen. Afgørende er den tid, hvor forældre kan formidle Guds kærlighed og løfter til deres børn.

Til eftertanke

Hvis du ikke vejleder dine børn, vil andre, som du ikke har kontrol over, gøre det.

Synsretningen

Hebr 12,1-3
Jos 1,9

Hvad betyder det at vende blikket mod Jesus, når børnenes karakter ikke udvikler sig til det, man havde håbet?

Til anvendelse

Inden vi henvender os til andre mennesker for at lede dem til Jesus, er vores eget hjem den første "missionsmark".

Først og fremmest må vi få et kærligt forhold til børnene, for kun kærlighed fører til kærlighed. Derfor gælder følgende: Inden vi forventer noget af et barn, skal det være forvisset om sine forældres kærlighed. Den bedste måde at gøre dette på er gennem en kærlig og varm atmosfære i hjemmet. Børn har brug for anerkendende og kærlige ord (sml. Jak 1,19) og voksne, der har tid til dem. Hvis forældre ønsker at skabe denne atmosfære, bør de begynde med den i deres ægteskabelige forhold.

En regelmæssig, fælles og alderssvarende andagtstid kan bidrage meget til et velsignet familieliv.

Til eftertanke

Vi blev alle af vores skaber udstyret med en fri vilje, som gør det muligt selv at bestemme vores livs grundretning og eventuelt forandre den. Også børn og unge må og skal afgøre for sig selv, om de har tillid til Gud eller går deres egne veje – med alle konsekvenser. Forældre og menighed følger dem i deres valg med kærlighed og bøn uden at indskrænke deres rettigheder eller frihed.

Resumé

Kristen karakterudvikling tager sit udgangspunkt i bibelske principper og forbilleder. Denne udvikling er præget af ubetinget accept, kærlig vejledning og tilrettevisning, gensidig underordning, fælles kvalitetstid, god kommunikation og ønsket om, at børnene og de unge bringes i kontakt med Gud. Dette gælder for forældre såvel som for menigheden.

Spørgsmål til drøftelse

Udgangspunkt

1. Vi har alle sammen oplevet en form for "opdragelse".

Hvilke positive minder om den har I bevaret?

Hvad bør eller burde forløbe anderledes i jeres familie?

5 Mos 6,4-9; 20-25

2. **Hvilke råd og principper for karakterudvikling lagde Moses frem for folket?**

I hvor høj grad er de stadig aktuelle i dag?

Ef 5,21; 6,1-4

3. **Hvilket ansvar bærer forældrene ved deres børns karakterudvikling?**

Hvordan ser gensidig underordning ud i praksis?

Spørgsmål til fordybelse

4. "Der findes ingen anden fornuftig opdragelse end den at være et forbillede. Om ikke andet – et afskrækkende" (Albert Einstein).

Drøft dette citat.

Hvilke øjeblikke eller faser i forholdet til (jeres egne) børn og unge har i oplevet som vanskelige?

Hvordan kan et tillidsfuldt forhold genoprettes efter forseelser?

Hebr 12,1-3

5. **Hvad betyder det at vende blikket mod Jesus, når børnenes karakter ikke udvikler sig til det, man havde håbet?**

Hvordan kan vi som menighed støtte forældre i deres opgave som vejledere?